

Initiativärende mot en kammarrätt beträffande ett muntligt besked med anledning av ett inhibitionsyrkande

Initiativet

Den 21 mars 2001 upprättades en promemoria på Riksdagens ombudsmanna-expedition vari angavs bl.a. följande.

I ett ärende hos JO (dnr 3981-2000) har en person anmält Handikappomsorgsnämnden i Kungsbacka kommun. I anmälan framförs klagomål rörande nämndens handläggning vid begäran om inhibition och överklagande av en dom av Länsrätten i Hallands län (mål nr 1161-00). Anmälan har remitterats till nämnden som avgett yttrande till JO. Anmälaren har därefter i en skrivelse kommenterat remissyttrandet. Ärendet har ännu inte avgjorts av JO. Ur handlingarna i akten antecknas följande.

Nämnden hade i beslut avslagit en ansökan avseende en underårig om korttidsvistelse utanför det egna hemmet enligt lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade, LSS. Genom dom den 4 september 2000 biföll länsrätten den enskildes överklagande av nämndens beslut. I en skrivelse den 11 september 2000 begärde nämnden inhibition av domen. Kammarrätten i Göteborg, kammarrättsassessorn Bengt Asplund, kontaktade handläggaren hos nämnden per telefon den 15 september 2000. Han upplyste att det inte var någon brådska med ett inhibitionsyrkande så länge ställföreträdare för den enskilde inte hade begärt att de ifrågavarande medlen skulle betalas ut. Vid telefonsamtalet återtogs inhibitionsyrkandet muntligt och nämnden begärde anstånd med att utveckla sin talan i kammarrätten. Nämnden återkallade sedan sitt inhibitionsyrkande skriftligen. Med anledning av att den enskildes ställföreträdare sedan begärde utbetalning av medlen kom nämnden in med ett nytt inhibitionsyrkande. Kammarrätten beslutade den 16 oktober 2000 att meddela prövningstillstånd i målet och att inhibera länsrättens dom.

Av 27 § LSS framgår att beslut i frågor som rör insatser för enskild enligt 9 § samma lag – vari innefattas korttidsvistelse utanför det egna hemmet – gäller omedelbart. Länsrätten eller kammarrätten får dock förordna att dess beslut skall gälla först sedan det har vunnit laga kraft. Något sådant förordnande har inte meddelats av länsrätten i detta fall.

Ett nytt ärende lades upp och JO Berggren beslutade att inhämta yttrande från Kammarrätten i Göteborg över vad som förekom vid Bengt Asplunds telefonsamtal med nämnden den 15 september 2000. Yttrandet skulle avse lämpligheten och riktigheten av de besked och upplysningar Bengt Asplund lämnade nämnden med anledning av nämndens inhibitionsyrkande.

Utredning

I yttrande anförde kammarrättsassessorn Bengt Asplund följande (bilagan utesluten här).

Mitt telefonsamtal den 15 september 2000 med B.W-L. föranledde en notering samma dag, se bilaga.

Anledningen till samtalet var utformningen av handikappomsorgsnämndens skrivelse den 11 september 2000. Såvitt jag nu kan minnas påpekade jag inledningsvis att det inte fanns ett uttryckligt överklagande och att det vore bra om ett sådant kom in till kammarrätten även om det inte var nödvändigt. Skrivelsen hade registrerats som ett överklagande och fick godtas som ett sådant. Vidare framhöll jag att några skäl inte angivits i skrivelsen. Jag hade inte närmare satt mig in i målet men noterat att sakfrågan rörde en engångsutbetalning om 8 850 kr avseende kostnaden för en lägvistelse den 26 juni–den 3 juli 2000. Jag uppgav att en prövning av inhibitions-yrkandet skulle komma att grundas på tidigare handlingar eftersom ingenting nytt tillkommit i kammarrätten. Samtidigt ansåg jag att nämnden borde ges en chans att komma in med sina argument, vilket dock inte kunde ske om inhibitionsyrkandet kvarstod. Innebörden av det besked jag gav till B.W-L. var därför att nämnden hade att välja mellan en omedelbar prövning av inhibitions-yrkandet eller att ånyo begära en sådan prövning, antingen när nämnden utvecklat grunderna för sin talan eller dessförinnan, om T.E:s föräldrar, som fått kopia av nämndens skrivelse, krävde verkställighet av länsrättens dom. Närmare minne av hur jag formulerade mig har jag inte så här ett halvår efteråt. Utfallet av samtalet framgår av min notering den 15 september 2000.

Vid en eftergranskning har jag funnit att jag förfarit felaktigt i mitt försök att pragmatiskt lösa det dilemma som ett blankt inhibitionsyrkande och en engångsutbetalning kan innebära. Vid en motsvarande situation idag skulle jag ha tagit upp inhibitionsfrågan till prövning direkt, varvid fått vägas in den omständigheten att saken rörde en engångsutbetalning för en insats i förfluten tid.

Kammarrättspresidenten Anitha Bondestam yttrade följande.

Jag delar Bengt Asplunds uppfattning att frågan om inhibition borde ha tagits upp till prövning direkt. Jag kommer att aktualisera frågan i domstolen så att en upprepning förhindras.

JO Berggren anförde i beslut den 2 maj 2001 följande.

De inledningsvis i detta beslut redovisade uppgifterna om Bengt Asplunds besked till handläggaren hos nämnden med anledning av inhibitionsyrkandet härrör från en tjänsteanteckning som upprättats av en föredragande hos JO vid ett telefonsamtal med Bengt Asplund den 30 januari 2001. I yttrandet till JO har Bengt Asplund, utifrån sin minnesbild av samtalet med handläggaren hos nämnden, gett en utförligare beskrivning av detta och innebörden av de besked han lämnade. Av yttrandet framgår att Bengt Asplund gav uttryck för att nämnden kunde vänta med att framställa sitt inhibitionsyrkande antingen till dess att nämnden utvecklat sin talan i målet eller dessförinnan, om företrädare för den enskilde begärde verkställighet av länsrättens dom. Handläggaren hos nämnden tog uppenbarligen fasta på Bengt Asplunds besked eftersom inhibitionsyrkandet återkallades muntligen vid samtalet varvid nämnden också begärde anstånd för att utveckla grunderna för sin talan. Det kan noteras att nämnden i sin skrivelse den 11 september 2000 med begäran om inhibition framfört att nämnden inom tre veckor skulle komplettera sin talan. Nämnden begärde i en skrivelse den 6 oktober 2000

inhibition av länsrättens dom, sedan den enskildes ställföreträdare begärt utbetalning av medlen.

Handläggningen ger mig anledning att anmärka följande.

Med hänsyn till att länsrättens dom gällde omedelbart var ett inhibitionsyrkande från nämnden i samband med ett överklagande i princip en förutsättning för att nämnden skulle kunna anstå med verkställigheten av domen. Nämndens skrivelse den 11 september 2000 hade godtagits som överklagande och det framställda inhibitionsyrkandet borde därför på sätt som kammarrätten gett uttryck för i sitt remissvar ha tagits upp till prövning direkt. Bengt Asplunds besked vid telefonsamtalet den 15 september 2000 om att nämnden kunde vänta med att framställa sitt inhibitionsyrkande gav således inte en korrekt bild av nämndens handlingsalternativ. Det inträffade ger mig också anledning att erinra om vikten av noggrannhet och dokumentation vid domstolens muntliga underhandskontakter med parter.

Med den kritik som ligger i det sagda avslutas ärendet.